

Inceputurile Romei

Italia celor mai vechi timpuri se prezenta ca un adevarat mozaic de populatii, unele autohtone (sau de origine incerta), altele venite aici din regiuni si in epoci diferite. Populatia bastinasa din Sardinia - care in mileniul al doilea i.e.n.a creat interesanta si misteriasa civilizatie a "nuragilor" - a fost in stranse raporturi etnice cu triburi din Spania si din nordul Africii. In Sicilia, triburile de elimi si sicani, de origine mediteraneeana, au fost impinse cu timpul in regiunea vestica a insulei de catre siculii indo-europeni. Pe coastele Sardiniei si ale Siciliei s-au instalat, inca din al doilea mileniu i.e.n., negustori fenicieni ; in timp ce grecii si-au fondat colonii - incepand din sec. VIII i.e.c. - in sudul Italiei si al Siciliei.

Sudul peninsulei era ocupat de triburi paleoitalice (osci, ausoni, morgeti, itali etc.) - pe langa alte triburi, in principalale iapigilor, provenind probabil de prin partile Iliriei si ocupand regiunea actualei Puglia. In centrul Italiei, printre localnicii care vorbeau o limba indo-europeana (latini, umbri, sabini, samniti, volschi, peligni, equi, marsi s.a.) s-au instalat - probabil incepand de prin sec. Al X-lea i.e.n. - valuri succesive de etrusci, a caror civilizatiea fost determinanta pentru viitorul peninsulei. In nordul Italiei, predominanta era populatia - de origine mediteraneeana - a ligurilor. Zona nord-estica, apoi, fusese ocupata de populatii indo-europene - ca rhetii sau euganii, intre care locul intai il detineau venetii (care, dupa parerea celor vechi, erau originari din Iliria). Ultimii veniti - din regiunea Europei Centrale, in migratii succesive timp de un secol, incepand de pe la jumatatea sec. V i.e.n.- au fost razboinicele triburi ale celtilor, care au ocupat campia Padului (in unele zone amestecandu-se cu ligurii) si care la inceputul sec. II i.e.n. au reprezentat o serioasa primejdie pentru romani.

Inceputurile Romei au fost multa vreme invaluite in haina poetic-mistificatoare a legendei, preluata si transmisa de istoriografia oficiala reprezentata de Titus Livius. Arheologii si istoricii moderni au stabilit insa cu destula precizie adevarul istoric.

Latium, regiunea ocupata de latini de-a lungul ultimei portiuni a vaii Tibrului, era o zona ingusta, mai degraba saraca. Printre asezarile stabile ale triburilor latine, cele mai vechi atestate arheologic sunt si cele formate din colibele pastorilor latini si sabini care se instalasera - inca din sec. X i.e.n. - pe colinele Romei actuale (coline cu numele, pastrate pana azi: Quirinal, Aventin, Coelius, Viminal, Capitoliu, Palatin si Esquilin). Triburile latine se unisera intr-o federatie (in care, in 493 i.e.n. va intra si Roma). Dar abia in jurul anului 650 i.e.n. etruscii - probabil cei din apropiatul oras-stat etrusc Caere , azi Cerveteri, au adus si au impus prin aceste parti principiile unei adevarate organizari politice, sociale, urbane si culturale, fondand in zona "celor sapte coline" un adevarat oras-stat. Acest proces organizatoric s-a desfasurat intre 650-575 i.e.n.

Inceputurile Romei ca oras tin esentialmente de istoria etruscilor. Insi numele orasului - la fel ca cel al Tibrului - pare a fi de origine etrusca., acela al unei ginti etrusce : **Rumlna**. Capetenile aristocrate, *Lucumonii* etrusci Tarchu si

Mastarna (ramasi in istorie sub numele latinizate : Tarquinius - Priscus si Superbus - si, respectiv, Servius Tullius) au gasit aici, pe colinele de pe tarmurile fluviului, la numai 15 km de la varsarea sa in mare, un loc foarte favorabil din punct de vedere economic si strategic. Regii etrusci, acesti *lucumoni* , au inconjurat viitorul oras, pe un perimetru de 7 km, cu un zid de aparare din tuf vulcanic; au realizat un sistem de asanare a mlastinilor dintre coline si de canalizare (cloaca Maxima - in forma ei perfectionata mai tarziu); au construit un forum, strazi, sanctuare, dand orasului o adevarata structura urbanistica, precum si o noua organizare sociale, politica, religioasa si militara.

Rascoala populara din 509 i.e.n. - sprijinita de orasul din apropiere Cumae, statornicul rival al etruscilor - a inlaturat regimul monarhic din Roma, autoritatile etrusce au fost expulzate, dupa care la Roma s-a instaurat un regim politic republican. Intreaga putere in stat - politica, juridica, religioasa - a trecut in mana patricienilor, aceiasi reprezentanti ai aristocratiei gentilice care inainte construisera Senatul Romei regale. In conditii deosebit de precare, dar cu o extraordinara tenacitate, Roma republicana isi incepe, mai intai, opera de unificare a Peninsulei; o opera realizata la capatul unei lungi serii de razboaie, care vor dura trei secole.